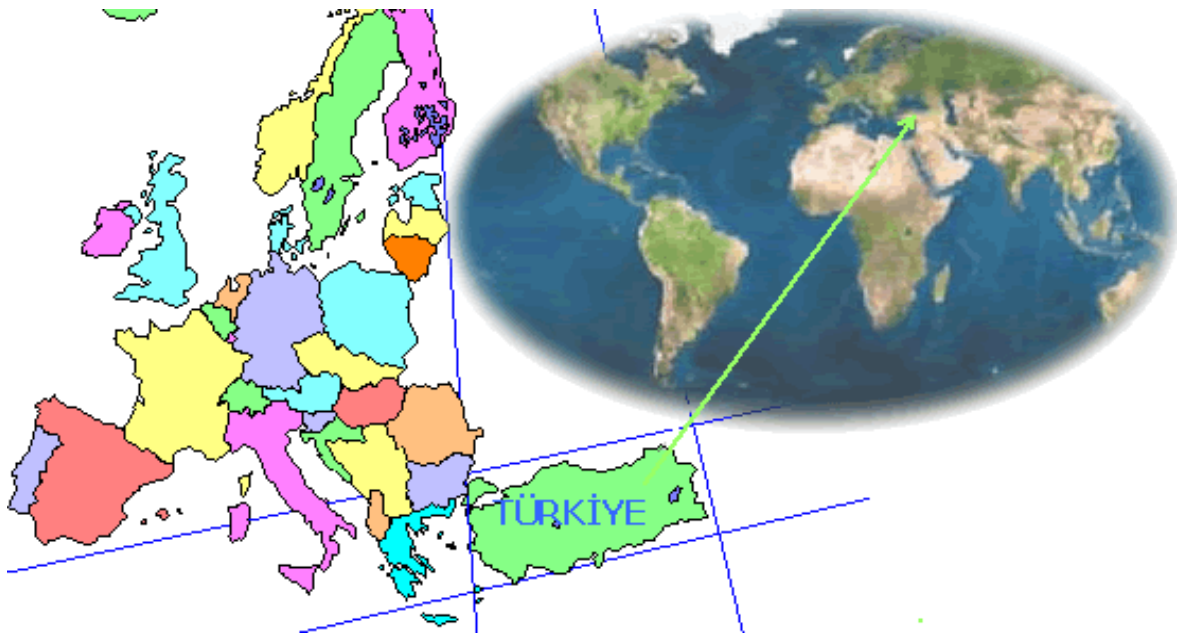

TÜRKİYE DÜNYANIN BOYA ÜRETİM ÜSSÜ OLMA YOLUNDA...

Nurel KILIÇ

Türk boya sektörü; Avrupa'nın altıncı büyük boya üreticisi konumundadır.

Türkiye'de 50 yılı aşkın bir geçmişi olan boya sektörümüz, AB entegrasyon süreci ile beraber çok yönlü bir değişim ve gelişme süreci yaşamaktadır.

Türkiye'nin ulusal hedefi olan AB üyeliği ve entegrasyonu süreci içinde kimya sektörünün bir alt sektörü olan boya sanayii; bu alandaki mesleki teknik çalışmalar ve bürokratik yapılanma bazında yapılacak girişimler ile geleceği ve ekonomik potansiyeli şekillenecektir.

Dünyada boya üretimi günümüzde 29,4 milyon ton civarındadır.

Boya pazarının büyüklüğü ise 71,7 milyar dolara ulaşmış durumdadır.

Sektörün dünya çapında önümüzdeki beş yılda yıllık ortalama yüzde 5 büyüyeceği tahmin edilmektedir.

Boya pazarının 2011 yılında 35 milyon tonluk üretim miktarına ve 92 milyar dolarlık pazar büyüklüğüne ulaşması beklenmektedir.

Bu pazarda ilk sırayı yüzde 38'lik pay ile Amerika ülkeleri alırken, bu ülkeleri yüzde 36 ile Asya-Pasifik ve yüzde 26 ile Avrupa ülkeleri izlemektedir.

Sektörün toplam üretim kapasitesi yıllık yaklaşık 800 bin tona ulaşmıştır.

Kapasite kullanım oranı ise yüzde 65 düzeyindedir. Türk boya sanayisinin bu ölçek içinde dünya pazarlarından aldığı pay ise yüzde 2 dolayındadır.

Bu sektörde ülkemizde 20 civarında büyük ölçekli ve gelişmiş üretim teknolojisi yapısına sahip faaliyet gösteren işletme mevcuttur.

Küçük ve orta ölçekli boya üreticisi sayısı ise 600'e yakındır.

Sektörün kayıt dışı üretim miktarının ise toplam boya üretim hacminin yaklaşık yüzde 15-20 oranına ulaştığı tahmin edilmektedir.

Yıllık boya üretiminin yaklaşık yüzde 80'i büyük ve orta ölçekli kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmektedir.

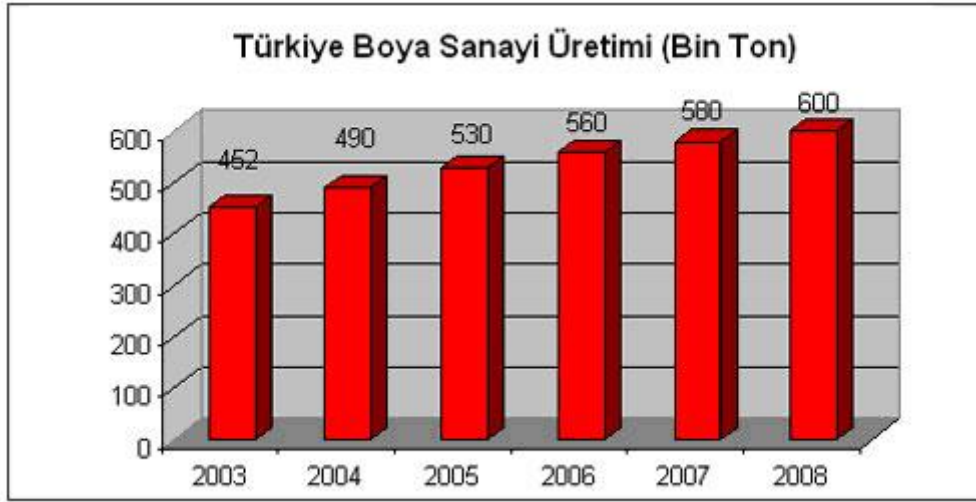
Türk boya sektörü üretimi 2003 yılında bir önceki yıla göre yüzde 8 artış göstererek 452.5 bin tona, 2004 yılında ise yaklaşık 500 bin tona ulaşmıştır.

2005 yılındaki toplam üretim miktarı 530 bin ton, 2006 yılında ise 560 bin ton olarak gerçekleşmiştir.

Boya sanayimiz 2007 yılında yaklaşık yüzde 3'e yakın bir büyüme göstererek, toplam üretim miktarı 580 bin tona yükselmiştir.

2008'de ise sektör yaklaşık yüzde 4 büyüyerek, üretim miktarı 600 bin tona ulaşmıştır.

Grafik 1

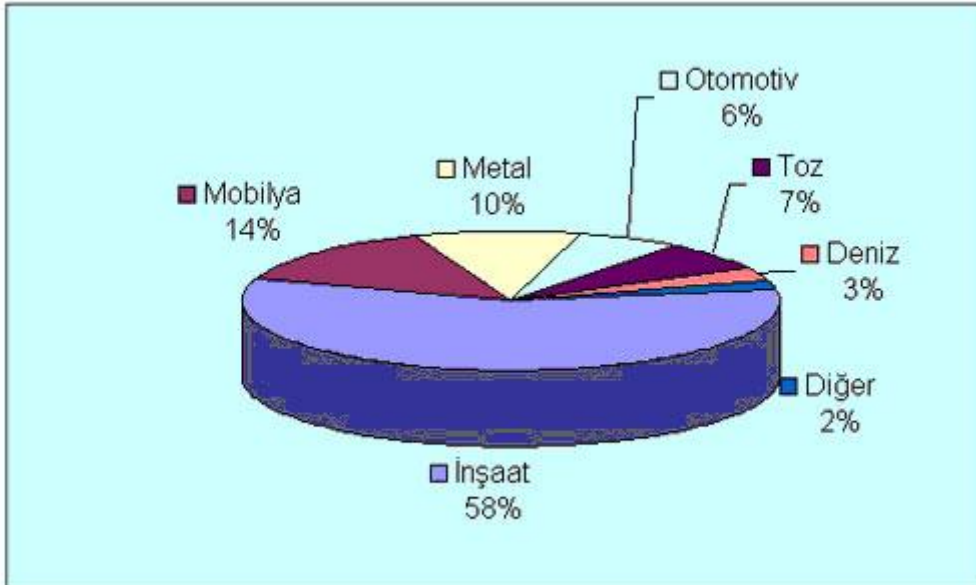

Ülkemizde boya tüketiminin, kullanım alanlarına göre dağılımında;

- İnşaat boya ve vernikleri yüzde 58,
- Ahşap mobilya boyaları yüzde 14,
- Metal boya ve vernikler yüzde 10,
- Toz boya yüzde 7,
- Otomotiv boyaları yüzde 6,
- Deniz boyaları yüzde 3 ve diğer boyalar yüzde 2'lik bir paya sahiptir. (Grafik 2)

Grafik 2

Türkiye'de boya tüketiminin kullanım alanlarına göre dağılımı

Son yıllarda oto ve toz boyalarında önemli ölçüde artış olmuştur. Oto boyaları pazarının, otomotiv sektöründeki gelişmeler paralelinde daha da büyüyeceği tahmin edilmektedir.

AR&GE BÜLTEN 2009 AĞUSTOS – SEKTÖREL

Aynı gelişmelerin toz boyalarında da devam edeceği belirtilmektedir.

Son yıllarda yeni firma girişlerinin yaşandığı toz boya pazarında yeni yatırımların devam etmesi beklenmektedir.

Ülkemiz boya üretiminin yaklaşık yüzde 10'u ihraç edilmektedir. Ağırlıklı ihracat ise dekoratif boyalarda gerçekleşmektedir.

Çizelge 1
Boya Sektörü 5 Yıllık İhracat Miktarları (Milyon \$)

Yıl	İhracat
2004	177,76
2005	234,69
2006	287,2
2007	365,5
2008	460,1
Değişim (%)	159,8

Çizelge 2
İhracat Yapılan Ülkeler (Milyon \$)

ÜLKE	2007	2008	Değişim (%)
Romanya	22,5	31,5	39,85
Azerbaycan-Nahcivan	24,2	29,4	21,31
Gürcistan	18,1	24,8	36,85
Irak	16,6	23,8	43,82
Ukrayna	16,8	20,6	22,89
İran	14,2	18,9	32,54
Çin	16,5	18,5	12,03
Bulgaristan	14,0	16,2	16,11
Kazakistan	16,3	15,0	8,01
Mısır	8,5	12,4	45,66
İtalya	8,5	11,8	39,27
Türkmenistan	5,8	10,5	79,83
Suriye	8,0	10,4	30,96
Özbekistan	8,4	10,3	22,68

Çizelge 3
Bölgeler İtibariyle İhracat Miktarı (Milyon \$)

	2007	2008	Değişim (%)
AB Ülkeleri	71,2	92,8	30,3
Orta Asya ve Kafkasya	74,1	91,7	23,8
Ortadoğu	60,2	79,9	32,7
Diğer Avrupa	65,7	71,6	9,0
Kuzey Afrika	15,5	24,6	58,7

Son 10 yıllık dönemde boya sektörü ihracatı yüzde 200 oranında artış göstermiştir. 1995 yılında 57 milyon dolar olan ihracat, 1998 yılında 100 milyon dolara yükselmiş, ancak 2000 yılında yaşanan kriz nedeniyle 87 milyon dolara gerilemiştir.

Türk boya sektörünün ihracatı 2004-2008 yılları arasındaki beş yıllık dönemde yüzde 159,8 oranında bir büyüme kaydetmiştir.

2008 yılı ihracatı ise 460 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. (Çizelge 1)

Yaşanan dünya çapındaki kriz ise 2009 yılının ilk iki ayında geçen yıla göre ihracatta gerileme yaşanmasına neden olmuştur.

2008 yılının Ocak ve Şubat aylarında 40 milyon 213 bin ton boya ihracatı gerçekleşirken, bu yıl aynı dönemde yüzde 23,90 oranında bir gerileme ile 30 milyon 600 bin ton olarak gerçekleşmiştir.

Yine geçen yıl aynı dönemde 60 milyon 828 bin dolarlık ihracat yapılırken, bu yıl 44 milyon 738 bin dolarlık ihracat gerçekleşmiştir.

Değer olarak gerileme ise yüzde 26,45 seviyesindedir.

2009 sonunda ise ihracatın önceki yıla göre yüzde 20 civarında gerileyeceği belirtilmektedir.

Sektörün 2010 yılındaki ihracat hedefi ise 600 milyon dolar olarak ifade edilmektedir.

Türk boya ihracatı ağırlıklı olarak Doğu Avrupa, Orta Asya, Ortadoğu Ülkeleri ve Türk Cumhuriyetleri'ne yapılmaktadır.

Sektörün başlıca pazarları arasında Rusya, Romanya, Azerbaycan-Nahcivan, Ukrayna, Kafkasya, Balkan Ülkeleri, İsrail ve İran yer almaktadır. Son iki yıllık dönemde ise Irak ve Ortadoğu pazarı giderek büyümektedir. (Çizelge 2)

Görünüm, Türk boya sektörü; bugünkü gelişmişlik düzeyi ile başta AB olmak üzere yakın pazarlar dikkate alındığında gelişim düzeyi giderek artan bir sektörümüzdür.

Ülkemiz, boya sektöründe, teknolojik yapısı ve üretim kapasitesi ile önemli bir bölgesel güç olma durumundadır.

Sektör yıllık 2 milyar dolarlık sektörel bir katma değer yaratmaktadır ve doğrudan ve dolaylı istihdamla birlikte 200 bin kişilik bir işgücü alanını kapsamaktadır.

Boya sektöründe giderek artan teknolojik yatırımlar sonucu Ar-Ge yatırımları da önem kazanmaktadır.

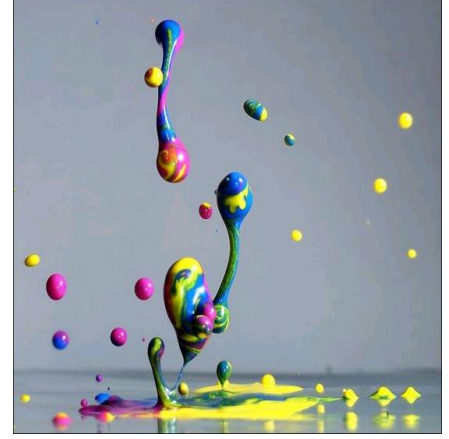
Boya, vernik, macun ve diğer sanayi boya ve diğer sanayi boya da son yıllarda önem kazanmaya başlamıştır.

Ülkemiz boya üretimi büyük ölçüde inşaat sektörüne yönelik olduğundan, üretim miktarı mevsimlere göre farklılık göstermekte, inşaat çalışmalarının yoğun olduğu yaz aylarında diğer aylara göre iki kata yakın artmaktadır.

Türkiye'deki kentleşme süreci ile birlikte de başlayan ekonomik değişim ve yaşam kalitesinin artması süreci, başta inşaat sektörü ile beraber boya ve yan sanayilerin üretimlerini de olumlu yönde etkilenmektedir.

Kişi başına boya tüketimi; ABD nin 1/17 si, komşumuz Yunanistan'ın ise yarısı kadardır.

Genç ve dinamik bir nüfusa sahip olan ülkemizde refah seviyesinin artması ile boya kullanım alışkanlığının artmasına, bu da sektörün daha da büyümesine neden olacaktır.

Ülkemiz boya alanında, özellikle AB ülkeleri kökenli yabancı sermaye yatırımcılarının yeni üretim alanı olma özelliğini sürdürmektedir.

Özellikle Batı Avrupa'da doygunluğa ulaşan boya pazarında düşük büyüme oranları ve yüksek maliyetlerle çalışmak zorunda olan çok uluslu boya üreticilerinin, yeni yatırımlarını AB'ye yeni üye olan Orta ve Doğu Avrupa ülkelerine ve AB entegrasyonuna adım atan Türkiye'ye kaydirdıkları belirtilmektedir.

Bu gelişimin yanında Türkiye, Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerine yakınlığı nedeniyle bu ülkelere yönelik ihracat için önemli bir üretim potansiyel olan merkez ülke konumunda yer almaktadır.

Türkiye de, dünyanın 17. büyük ekonomisi olarak, küresel piyasalardaki bunalımın olumsuz etkilerini yaşamaktadır.

Küresel kriz, genel anlamda diğer sektörlerden daha çok ve ilk etapta inşaat sektörünü etkilemiştir.

Tekstil, deri, inşaat, cam ve seramik sektörlerine girdi sağlayan boya sanayii, bu sektörlerde meydana gelen dalgalanmalardan doğal olarak doğrudan etkilenmektedir.

Kaldı ki, inşaat sektöründeki durgunluk boya sektörünü de olumsuz yönde etkilemiştir.

Kredilerin geri ödemelerinin önemli bir risk yaratması yanında konut talebindeki daralmanın ve maliyetlerin artmasına karşın konut satış değerlerinin düşmesinin sektör üzerinde yarattığı etkiler, ülke ekonomisi açısından çok daha büyük riskleri taşımıştır.

Yaşanan krizi aşmak için globalleşmemiş pazarlara ulaşmak önemli bir çıkış yolu olarak gösterilmektedir.

Sektörün potansiyelini değerlendirmek ve global ekonomik krizden çıkış yönünde Rusya, Romanya, Ukrayna, Azerbaycan, Suriye, Libya, Irak, İran, Slovenya, Sırbistan ve Hırvatistan hedef pazarlar olarak belirlenmiştir.

Boya sektörü firma yetkililerin tarafından, özellikle İran'ın potansiyelinin büyüklüğü nedeniyle öncelikle girilebilecek bir pazar olarak gösterilmektedir.

Boya sektörümüzün en temel sorunu kayıt dışı üretimdir. **(Sektörün kayıt dışı üretim miktarının ise toplam boya üretim hacminin yaklaşık yüzde**

15-20 oranına ulaştığı tahmin edilmektedir.)

Sektör, hammadde açısından yüksek oranda ithalata tabidir.

Sektörün öncelikli sorunu olan haksız rekabet, diğer bir tanımla kayıt dışı ekonomik faaliyetler tüm ulusal sanayiimizi kapsayacak şekilde kayıt dışı ile mücadele projesi çerçevesinde önlenmelidir.

Sektörün AB sürecini etkileyen bir diğer konu ise teknik boya standartlarıdır. Bu alanda son dönemde önemli gelişmeler sağlanmıştır.

Ayrıca, tüm sanayi sektörlerinde olduğu gibi çevre ve insan sağlığı konusunda da eksikliklerin giderilmesi önemlidir.

İş sağlığı ve iş güvenliği, mesleki işgücü eğitimi, marka korunması, mülkiyet ve patent hakları AB entegrasyon sürecinde önem taşıyan diğer konulardır.

Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı döneminde, yapılan sektörel ön değerlendirmeler; Türkiye boya pazarının ve coğrafi yakın pazarların dünya boya pazarlarında öneminin giderek yükselme eğilimi içinde olacağı anlaşılmaktadır. Özellikle AB çevre, yatırım ve işgücü mevzuatındaki yeni yasal yaptırımlar AB sanayicisi ve sermayesinin yeni potansiyel aday ülkelere kaydırmakta önemli bir etken olacağı anlaşılmakta ve Türk boya sanayinin yatırım gücüne önemli katkılar yapmasının beklendiği bir dönem olarak nitelendirilmektedir. (“Boya Sektörünün Ekonomik Yapısı ve Beklentiler” BOSAD-Boya Sanayicileri Derneği)

Yararlanılan Kaynaklar:

- “Son 10 Yılda İhracatını %200 Arttıran Boya Sektörü İvme Kaybetti” Ambar Dergisi.
- İKMİB (İstanbul Kimyevi Maddeler ve Mamülleri İhracatçıları Birliği)
- BOSAD (Boya Sanayicileri Derneği)